

Juryrapport

Als vele laureaten van de Nijhoffprijs is Felipe M. Lorda Alaiz niet in de laatste plaats zelf auteur en criticus, en daarnaast groot animator: een waar cultureel ambassadeur. In deze laatste eigenschap heeft hij niet alleen onvermoeibaar sinds bijkans twintig jaar de Nederlandse cultuur in de ruimste zin van het woord bekend gemaakt in de vele Spaanstalige landen; hij heeft bovendien in omgekeerde richting geijverd voor beter begrip in de Nederlandstalige wereld voor de grote Spaanse traditie en voor minder bekende, soms verwaarloosde aspecten van de rijke Spaanse cultuur. Zelf als Spanjaard geboeid door de ten onrechte officieel stiefmoederlijk bedeelde Catalaanse wereld, heeft hij zich bovendien in zijn land tot tolk gemaakt van zijn geboeidheid door Engelse schrijvers. Maar de hoofdmoot van zijn rijke levenswerk betreft de vele raakvlakken die hijzelf wist te ontdekken tussen 'Spaans' en 'Nederlands'.

Zijn geboeidheid door Engelse en Nederlandse cultuur raken elkaar op het gebied van het toneel. Lorda schreef tal van studies en een boek over de moderne Engelse toneelauteurs in een tijd dat zij zelfs in hun eigen land nog nauwelijks bekendheid hadden. Hij is de eerste buitenlandse Nijhoff-laureaat die in essay en vertaling grote aandacht wijdde aan de Nederlandse toneelschrijfkunst. Na het succes van een bundel modern Noordnederlands toneel in zijn vertaling, gepubliceerd in Madrid, droeg dezelfde uitgeverij hem een analoge bundel Zuidnederlands toneelwerk op. Deze kon door typisch huidig-Spaanse omstandigheden wel in Spanje worden verspreid, maar moest worden uitgegeven in Mexico. Tezamen bevatten deze bundels werk van Brulin, Claus, Max Croiset, Defresne, Hensen, Abel Herzberg, Hoornik, Mulisch, Teirlinck en anderen. Exacte weergave van ieders idioom paart zich aan een eminente zin voor de vereisten van het toneel. Uitstekende inleidingen en noten-apparaten waaruit de wetenschapsman Lorda spreekt, preluderen op de aanpak van zijn werk van de afgelopen jaren: drie vroegmiddeleeuws Nederlandse toneelspelen, met behoud van het vers.

Deze drie zijn elk afzonderlijk een model van durf en vertaling. Het zijn: Lanseloet (Lançarota), Elckerlijc (Todohombre) en Mariken van Nieuweghen (Mariquilla de Nimega) en zij vormen de kroon op een toch al indrukwekkend vertaalwerk. Hieraan waren voorafgegaan niet minder dan dertien studies over het Nederlands toneel van de 14e eeuw tot heden. De middeleeuwse stukken, wier traditie in Nederland is losgeraakt, scharen zich in de Spaanse wereld als vanzelf in een ononderbroken traditie die van de middeleeuwen via Calderon loopt tot García Lorca. Als extra tour de force binnen de prestatie van deze vertalingen is 'Lanseloet' niet weergegeven in modern Spaans, maar in middeleeuws Spaans, thans nog door een ieder moeiteloos leesbaar, als om een proef te geven van hoe vanzelfsprekend het stuk in de Spaanse traditie past. Het is geen 'spielerei' geworden van een virtuoos vertaler, en zeker geen nutteloze krachttoer als in de vorige eeuw die van lexicograaf Emile Littré, die Dante's Commedia als vingeroefening overzette in het allang dode Noordfrans van Dante's tijd; integendeel, de Spaanse 'Lanseloet' van Lorda is een overtuigend en ontroerend bewijs van de eenheid der Europese middeleeuwen, in een prachtige levende taal, en een creatieve bijdrage tot de ontwikkeling van letterkunde,

toneel en vergelijkende literatuurbeschuwing.

Op proza-gebied vertaalde en vertaalt Lorda werk van Wolkers, Van het Reve en Mulisch, na jaren geleden in opdracht te zijn begonnen met werk van Bomans, Den Doolaard en Jan de Hartog. Daarenboven is hij specialist in vertalingen van wetenschappelijk en populair-wetenschappelijk werk, o.m. van Pieter van der Meer de Walcheren, Delfgaauw, Trimbos en de botanicus De Wit. Al dit vertaalwerk munt uit door dezelfde accuratesse en door liefde voor hetgeen Nederland in geschrifte de wereld te bieden heeft. Een en ander wordt des te bewonderenswaardiger als men weet dat Lorda vrijwel simultaan hiermee het complete toneel van Priestly vertaalde en diverse romans van Evelyn Waugh.

Lorda, geboren in 1918, gehuwd met de dichteres Josefina Vidal en woonachtig in Hilversum, streed als 18-jarige in de Spaanse (republikeinse) gelederen, werd krijgsgevangen gemaakt en uit internering vrijgelaten voor uitoefening van zijn militaire dienst. Na afloop studeerde hij klassieke filologie aan de universiteiten van Zaragoza en Madrid, waar hij zijn doctoraal behaalde. Hij doceerde bij het middelbaar onderwijs en aan de Madrileense universiteit, waarna hij door een van Nederlands stille strijdbare denkers, Daniël de Lange, gevraagd werd als adviseur voor uitgeverij Het Spectrum. Aldus in Nederland, in 1947, werkte hij tevens voor de Wereldroep. Na een verblijf in Spanje in 1953, werd hij verbonden aan de BBC: na vijf jaar in Londen keerde hij in 1960 naar Nederland terug en werd in 1964 docent in de Catalaanse letteren aan de Universiteit van Amsterdam. Zijn animeringen wederzijds tussen Spanje en Nederland resulteerden verder o.m. in belangwekkende bijdragen aan tal van Spaanse tijdschriften en aan *De Gids*; momenteel redigeert hij een bundel van non-conformistische hedendaagse Spaanse dichters voor De Bezige Bij: *Dichters buiten zichzelf*. Voor de universiteit van Barcelona bereidt hij zijn proefschrift voor. Als regisseur bracht Lorda in Utrecht, gespeeld door Spaanse arbeiders en Nederlandse studenten, het in Spanje verboden stuk *La Camisa (Het Hemd)* van Lauro Olmo, op de planken.

In totaal verschenen alleen al in boekvorm van zijn hand zeventig Nederlandse werken in het Spaans. Dit alles overziende droeg de jury hem unaniem ter bekroning met de Nijhoffprijs 1968 voor.

Prof. dr. S. Dresden, voorzitter
Prof. dr. P. Minderaa
Adriaan Morriën
Mr. E. Straat
Dolf Verspoor
Bert Voeten
J. U. Priesman, secretaris

De uitreikingsplechtigheid in de Raadzaal wordt besloten met een voordracht door mevrouw Josefina Vidal de Lorda en de heer Francisco Carrasquer van een fragment

uit *Mariquilla de Nimega*, Mariken van Nieuweghen.

Vervolgens vindt een receptie plaats, aangeboden door het Gemeentebestuur van 's-Gravenhage.